

Svenska språknämnden i Finland:

Slå vakt om den svenska skolan

(Inlägg publicerat i bl.a. Hufvudstadsbladet den 3 februari 2010.)

Sparförslagen har under det senaste året duggat tätt i kommunerna. På tvåspråkigt håll har bl.a. möjligheterna att placera svensk och finsk skola under samma tak aktualiserats. Synpunkterna och reaktionerna på en sådan sparåtgärd har varit många och olika.

Ett typiskt drag för finlandssvenskar är att de förhåller sig positiva till två- och flerspråkighet, eftersom de i det dagliga livet märker hur viktigt det är att behärska flera olika språk. I mötet med ett annat språk lär man sig inte enbart ett nytt språk utan samtidigt ökar även medvetenheten om det egna modersmålet. Ett möte som på detta sätt både berikar det egna modersmålet och tillför kunskaper i andra språk är naturligtvis det optimala målet. Det är också ett av de tio mål som framträder starkt i Svenska språknämndens handlingsprogram för svenskan i Finland, Tänk om ... (2003). Däremot är det inte så lätt att hitta de vägar som för fram till en sådan harmonisk balans, vilket tydligt har framgått av de aktuella diskussionerna.

På nationell nivå ger lagstiftningen svenskan i Finland nationalspråksstatus. I praktiken är svenskan ändå ett minoritetsspråk. Språkförhållandena varierar kraftigt lokalt och regionalt och gör att allmänna rekommendationer inte alltid passar i den egna närmiljön. De praktiska lösningarna kan därför sällan vara likadana i alla sammanhang och i alla delar av landet.

I dag varierar den individuella tvåspråkigheten i den finlandssvenska skolan från enspråkigt svenska elever via olika grader av tvåspråkiga (svensk-finska) elever till från början enspråkigt finska elever. I de österbottniska skolorna är majoriteten av eleverna svenskspråkiga och det är vanligt att de lever i enspråkigt svenska språkmiljöer, medan eleverna i de sydfinlandssvenska skolorna ofta är tvåspråkiga och många av dem har finska som dominant språk. På motsvarande sätt varierar också den lokala samhällsliga tvåspråkigheten från svenskspråkigt till finskspråkigt omgivning. I ett långtidsperspektiv är det uppenbart att också språkförhållanden förändras och språkliga beslut som fattas i dag får konsekvenser för framtiden.

När olika tjänstemän på kommunnivå i dag kastar fram förslag om olika skollösningar talar man sällan om språkplanering, och nationell språkektis utnyttjas inte. För att man ska hitta optimala lösningar krävs språkplanering på lokal och regional nivå och uppföljning av de språkliga följderna som olika lösningar får.

En svensk skola och en separat svensk skolförvaltning är en av de viktigaste hörnstenarna för svenskan i Finland. För att skolan också i praktiken ska vara svensk, krävs i de allra flesta fall att skolan har en egen byggnad. Särskilt på alla de orter där svenskan är i minoritet finns det annars uppenbara risker att språket trängs undan.

Framför allt är det inte ekonomiska orsaker som ska ge svaret på om finska och svenska skolor kan samsas under samma tak. Om de ekonomiska orsakerna får avgöra, finns risken att även administration och lärarresurser slås ihop. Och därifrån är steget inte långt till att resurserna för den svenska skolan skärs ner.

Svenska språknämnden i Finland

Sten Palmgren (ordf.)

Siv Björklund

Pamela Granskog

Lars Hedman

Mikael Reuter

Eivor Sommardahl

Sonja Vidjeskog

Pia Westerberg